

Seland

Temahefte fra Advokatfirmaet Seland DA

**Hvordan organisere din artistvirksomhet på
beste måte**

- Velg riktig selskapsform

INNHALDSFORTEGNELSE

- 1. ENKELTPERSONSFORETAK (EPF)**
- 2. SAMEIE**
- 3. ANSVARLIG SELSKAP (ANS /DA)**
- 4. AKSJESELSKAP (AS/ ASA)**
- 5. "KONSERNDANNELSE", JOINT VENTURE, OMDANNING, M.V.**
- 6. ANDRE SELSKAPSFORMER**

Utarbeidet av advokat Espen Egseth i Advokatfirmaet Seland DA i april 2009. Innhold og layout i dette heftet er beskyttet i henhold til gjeldende opphavsrettslig lovgivning. Det kan kopieres fra heftet under forutsetning av at det klart vises til at det er kopiert fra "Hvordan organisere din artistvirksomhet på beste måte - Velg riktig selskapsform", utarbeidet av Advokatfirmaet Seland DA i Oslo i april 2009.

Du er artist, men hvordan leve av å være artist?

Denne brosjyren vil gi deg en enkel oversikt over de mest aktuelle måtene å organisere din næringsvirksomhet på. I tillegg vil du finne noen generelle råd.

Hva som passer best for deg må vurderes konkret. Det andre artister har gjort passer ikke nødvendigvis for deg! Vær også klar over at valget av måten du organiserer din næringsvirksomhet på, eller ved å ikke foreta noe valg, kan få store økonomiske og juridiske konsekvenser for deg (i forhold til ansvar og risiko, skatt, rettigheter og plikter, etc).

Har du spørsmål, kommentarer eller ønsker mer informasjon om de temaer heftet tar opp, kan du kontakte advokat Espen Egseth på espen.egseth@seland-law.no eller på telefonnr. +47 24 13 43 40.

Advokat Egseth har lang erfaring med organisering av næringsvirksomhet og har spesialkompetanse på immaterialrett. Denne kombinasjonen gjør at advokat Egseth kan bistå deg med å organisere din artistvirksomhet på best mulig måte.

Advokat Egseth inngår i Advokatfirmaet Seland DA. Vi har inngått en samarbeidsavtale med Norsk Artistforbund, hvoretter medlemmer tilbys rabatterte priser. Advokatfirmaet Seland DA har kontor sentralt i Oslo. Se også gjerne vår hjemmeside: www.seland-law.no.

1. ENKELTPERSONSFORETAK (EPF)

Alle myndige personer kan starte et enkeltpersonsforetak. Det er du, altså en "fysisk person", som utgjør foretaket.

Dette er den enkleste og minst byråkratiske selskapsformen. Det trengs ingen formell avgjørelse for oppstart. Ei heller noe kapitalinnskudd. Foretaket vil også ha begrenset regnskapsplikt, med mindre foretaket har en betydelig omsetning eller mange ansatte. Dessuten har ikke foretaket revisorplikt før det har en betydelig omsetning.

Som eneeier kan du ta umiddelbare avgjørelser uten noe papirarbeid. Du vil ha stor økonomisk frihet. Men du vil også være *personlig ansvarlig* for foretakets gjeld og forpliktelser, også med hele din personlige formue.

Har du underskudd i driften kan dette gå til fradrag mot annen inntekt du måtte ha, f.eks. lønnsinntekt. Omvendt vil overskudd bli beskattet sammen med annen inntekt. For artister som har store variable inntekter fra år til år (ifm. turneer, releaser, etc.), kan dette slå uheldig ut med mye toppskatt det ene året, for så å ha nesten ingen inntekter det neste (vær imidlertid oppmerksom på muligheten for inntektsutjevning over 3 år).

Skattemessig må du også få skattemyndighetenes aksept for at du driver næring og ikke hobby. I enkelte situasjoner må det også skilles mellom egen næringsvirksomhet, frilans eller ansettelse.

Det anbefales at du tar kontakt med ditt lokale skattekontor ved oppstarten av foretaket. Har du både lønnsinntekt og næringsinntekt må du si fra om dette. Skattekontoret vil også være behjelpelig med fastsettelse av forskuddsskatt for næringsinntekten.

Et enkeltpersonsforetak for artister kan (men har ikke plikt) til å registrere seg gratis i Enhetsregisteret i Brønnøysund. Registrering i Foretaksregisteret koster penger og er kun påkrevd når foretaket har et visst antall ansatte.

Et annet praktisk forhold å ta med i betraktningen er at det kun er mulig å fradragføre *dokumenterte* utgifter til reise og diett. Ta derfor vare på alle kvitteringer!

Det gjelder egne bestemmelser for selvstendig næringsdrivende i forhold til sykepenges.

Starter du næring sammen med andre er det som regel å anbefale at dere danner et ansvarlig selskap eller et aksjeselskap (se mer om disse selskapsformene nedenfor).

Skulle du få stor omsetning i foretaket anbefales det at du vurderer omdanning til et aksjeselskap. Dette kan enkelt gjennomføres skattefritt med litt papirarbeid.

Oppsummert er EPF ofte en grei selskapsform i oppstartsfasen og ellers når driften krever små/ingen investeringer eller innebærer liten økonomisk risiko.

2. SAMEIE

Har du en aktivitet sammen med andre blir det dere utvikler sammen, dersom avtaler ikke foreligger, fort kunne bli regnet for å være eid sammen.

Dette er ikke en ideell løsning for artister, særlig dersom du er opphavsmann til tekst og/eller melodi. Da risikerer du at immaterielle rettigheter, som du egentlig skulle innehatt selv, må deles med andre.

Et sameie er heller ikke en ideell selskapsform når man driver artistnæring. Sameieloven er lite tilpasset artistvirksomhet.

Er dere flere som utøver artistvirksomhet, enten som et band eller i prosjekt m.v., er det som regel å anbefale at dere heller oppretter et ansvarlig selskap eller et aksjeselskap. I det minste bør dere inngå en bandavtale (som ofte på mange punkter vil være lik en selskapsavtale), prosjektavtale e.l.

3. ANSVARLIG SELSKAP (ANS /DA)

I et ansvarlig selskap er det to eller flere som sammen eier selskapet.

Fordelen med et ansvarlig selskap er at deltakerne (eierne) har stor avtalefrihet. Dere kan f.eks. fritt avtale om det skal skytes inn noe selskapsinnskudd, og hvor stort innskuddet eventuelt skal være. Det eneste formelle er at det må avholdes et selskapsmøte og inngås en selskapsavtale. Foruten lovens minstekrav anbefales det at selskapsavtalen inneholder bl.a. kostnads-, inntekts- og gjeldsfordeling, eventuelle investeringsforpliktelser, forpliktet arbeidsinnsats, fordeling av immaterielle rettigheter og rettigheter ved uttreden eller oppløsning (listen er ikke uttømmende og må vurderes konkret i hver enkelt sak). Eventuelle innskudd kan avtales å være annet enn penger, f.eks. arbeidsinnsats eller en gjenstand som skal brukes i selskapet.

Selskapet må registreres i Foretaksregisteret, men har begrenset regnskapsplikt inntil det når en viss størrelse. Tilsvarende gjelder for revisorplikten.

Selskapets overskudd eller underskudd deltakerlignes og behandles skattemessig sammen med den enkelte deltakers øvrige inntekter. For nyetablerte som har annen inntekt, kan det være en fordel at underskudd i startfasen går direkte til fradrag i deltakerens øvrige inntekter. Omvendt kan det være negativt for de som er mer etablerte og har store overskudd. Dette pga. den såkalte "deltakermodellen" som gjelder for ansvarlige selskaper. Dette er en uttaksmoell som er bygget på samme lest som "aksjonærmodellen" (se mer om denne under kapitlet om aksjeselskaper), og som forenklet innebærer at den enkelte deltakers overskudd i selskapet skattlegges som alminnelig inntekt. Merk imidlertid at skatteplikten først inntreer når utdelingen faktisk skjer.

Noe som både kan være positivt og negativt er at i ansvarlige selskaper kreves det enstemmighet mellom eierne i viktige saker. Dette kravet kan imidlertid fravikes i selskapsavtalen (ved å legge inn f.eks. simpelt eller kvalifisert flertall, deltakere uten stemmerett/med stemmerett i visse saker, andre enn deltakerne med stemmerett, etc.).

I et ansvarlig selskap *hefter deltakerne personlig*, med hele sin formue, for selskapets samlede forpliktelser. Selskapet kan være et ansvarlig selskap (ANS), hvor hver deltaker *enkeltvis* har et personlig ansvar for *hele* gjelden (solidaransvar), eller et selskap med delt ansvar (DA), hvor hver deltaker kun blir ansvarlig for sin andel av selskapets forpliktelser. Det personlige ansvaret innebærer derfor en stor risiko for deltakerne. En annen negativ side ved denne selskapsformen er at en deltaker som trer ut av selskapet i utgangspunktet fortsatt vil hefte for eldre gjeld.

Som for enkeltpersonsforetak er det kun mulig å fradragsføre *dokumenterte* utgifter til reise og diett. Ta derfor vare på alle kvitteringer!

Oppsummert er dette en selskapsform som i utgangspunktet passer for etablerere. Selskapsformen passer også for selskaper med liten risiko, små investeringer og liten gjeld. På grunn av det personlige ansvaret bør du kjenne medeierne godt og vite at du kan stole på dem, både i gode og dårlige tider.

Skulle dere få stor omsetning i foretaket vil jeg anbefale at dere vurderer omdanning til et aksjeselskap. Dette kan enkelt gjennomføres skattefritt med litt papirarbeid.

4. AKSJESELSKAP (AS/ ASA)

Et aksjeselskap består av aksjeeiere som sammen eier selskapet. Selskapsformen er utførlig lovregulert i aksjeloven. For store aksjeselskaper gjelder en egen lov, allmennaksjeloven (denne loven behandles ikke i denne brosjyren).

I aksjeselskaper hefter du ikke personlig, men kun for ditt innskudd (det du betalte for aksjene). Kun i helt ekstraordinære tilfeller risikerer du (som aksjonær) å bli ansvarlig ut over dette. I et aksjeselskap har hver enkelt aksjeeier således en betydelig mindre personlig risiko enn ved et enkeltpersonsforetak eller et ansvarlig selskap.

Når et aksjeselskap etableres må det avholdes et stiftelsesmøte og man må innbetale minimum NOK 100.000 i aksjekapital. Innskuddet kan også bestå av

gjenstander som har en økonomisk målbar verdi (såkalt tingsinnskudd). Tingsinnskuddet kan ikke bestå i arbeidsinnsats. Det må velges et styre og en revisor. Videre må selskapets vedtekter fastsettes. Selskapet må registreres i Foretaksregisteret.

Selskapet har også revisorplikt og regnskapsplikt. Dette innebærer bl.a. at selskapet må utarbeide årsregnskap m.v., som må godkjennes av revisor. Aksjeloven setter dessuten krav til styremøter og til avholdelse av en årlig ordinær generalforsamling (en generalforsamling er et møte hvor alle aksjeeierne møtes). Vær ellers oppmerksom på at aksjeloven stiller krav til forsvarlig egenkapital og at styret kan stilles til ansvar for sine handlinger.

Som aksjeeier kan du ta ut penger fra selskapet i form av aksjeutbytte. Er du også ansatt i selskapet vil du kunne motta lønn for din arbeidsinnsats. Vær imidlertid oppmerksom på at det er knyttet strenge regler, bl.a. både skatterettslig og selskapsrettslig, til hvor mye du kan ta ut i utbytte og lønn (for å unngå tapping av selskaper, for å skattlegge utbytte som anses som lønn for arbeidsinnsats, m.v.).

Mottar du lønn fra selskapet må selskapet betale arbeidsgiveravgift av lønnen. På den andre siden vil du som lønsmottaker motta ordinære offentlige støtteordninger m.v. (sykepenger, arbeidsledighetspenger, yrkesskadeforsikring, etc.).

Går selskapet med overskudd etter at alle utgifter er fratrukket (herunder lønn, reiseutgifter, investeringer, etc.), står det aksjeeierne fritt å ta ut overskuddet i form av utbytte. Utbytte beskattes betydelig lavere enn arbeidsinntekt. For personlige aksjonærer gjelder imidlertid den såkalte "aksjonærmodellen", dvs. at utbytte til en personlig aksjonær som overstiger avkastningen av en risikofri kapitalplassering skattlegges som alminnelig inntekt. Den risikofrie kapitalplasseringen beregnes etter sjablongmessige regler som fastsetter et såkalt "skjermingsfradrag". Skjermingsfradraget kan tas som utbytte uten å utløse alminnelig inntekt, dvs. at utbetalingen bare kapitalbeskattes.

Et annet moment er at aksjeselskap ikke betaler formuesskatt (men aksjonæren må betale formuesskatt for sin beholdning av aksjer).

Ved reiser kan ansatte benytte seg av statens satser, men grunnet regelendringer er det likevel viktig å ta vare på alle kvitteringer.

Oppsummert er et aksjeselskap en selskapsform som passer bra ved stor omsetning og/eller høy risiko og/eller store investeringer. Selskapsformen gir også anledning til, gjennom lønn og utbytte, å styre din inntekt bedre fra år til år enn et enkeltpersonsforetak.

5. "KONSERNDANNELSE", JOINT VENTURE, OMDANNING, M.V.

Ved å etablere flere selskaper for forskjellige sider av din virksomhet kan du kanskje få utnyttet din kompetanse og din arbeidsinnsats på en bedre måte. Driver du med flere typer virksomheter, kan dessuten opprettelse av selvstendige selskaper for hver enkelt virksomhet bedre kunne tilrettelegge for fremtidige deltakere eller investorer. Slik vil andre kunne ta del i deler av din virksomhet, mens andre deler av din virksomhet ikke inngår. Det kan også være en fremtidig investering gjennom et helt eller delvis salg av virksomheten.

Ett eksempel er ved dannelse av et band som ett selskap. Dersom den interne fordelingen mellom deltakerne f. eks. er at én skriver låtene og tekstene, én tar seg av det praktiske, en annen har ansvar for management og/eller booking, én stiller bil, utstyr og øvingslokaler m.v., kan det være hensiktsmessig at hver av dere stifter et selskap som ivaretar den enkeltes rettigheter og plikter. Samtidig inngår man enkeltvis avtaler med bandet igjen. Ved en slik organisering kan deltakerne på en mer tydelig måte få frem sitt engasjement i bandet og kunne prise dette på en fornuftig måte. Dessuten kan den enkelte i tillegg, gjennom sine selskaper, på en lettere måte kunne dyrke sin virksomhet - eventuelt også overfor andre artister.

En mulighet er også å legge de økonomiske immaterialrettslige rettighetene i et selskap man selv kontrollerer, som så disponerer over rettighetene overfor tredjeparter. Ved åndsverk må i midlertidig forholdet til merverdiavgift vurderes.

For enkelte deler av virksomheten kan det være fordelaktivt, eller kanskje nødvendig for å få realisert prosjektet, å legge det inn i et eget selskap, et joint venture (prosjektsamarbeid), e.l. Dette kan være prosjekter med høy risiko

eller prosjekter hvor man har fått med seg investorer/utenforstående i deler av virksomheten (som f.eks. innkjøp av rettigheter og/eller dyrt utstyr, opprettelse av eget plateselskap eller eget forlag, turneer, lansering i utlandet m.v.).

Du står helt fritt til å velge den selskapsdannelsen og organisasjonsstrukturen som passer best for deg. I dette ligger også at du kan sjonglere mellom de ulike selskapsformene, alt etter hva som passer best (f.eks. bør noe legges i et enkeltpersonsforetak mens andre deler av virksomheten bør legges i et aksjeselskap).

Som nevnt tidligere er det relativt enkelt å omdanne et enkeltpersonsforetak eller et ansvarlig selskap til et aksjeselskap. Dette kan gjøres skattefritt. Dette innebærer at du først og fremst må velge den selskapsformen som passer deg nå. Du kan heller omdanne senere dersom dette skulle viser seg å være formålstjenelig. Merk også at endringer i din virksomhet kan tilsi at du også bør endre selskapsform eller opprette en "konsernstruktur".

6. ANDRE SELSKAPSFORMER

Det finnes i tillegg en rekke andre selskapsformer enn de som nevnes her. Jeg går imidlertid ikke inn på disse i denne brosjyren.

Som eksempler nevnes kommandittselskaper (KS), samvirkeforetak (SA), norsk avdeling av utenlandsk foretak (NUF), indre selskap og europaselskap (SE-selskap).

Brosjyren er skrevet av advokat Espen Egseth i Advokatfirmaet Seland DA.

Advokatfirmaet Seland DA består av 15 medarbeidere. Firmaet yter bistand innenfor hele det forretningsjuridiske feltet, med hovedvekt på skatte- og avgiftsrett, selskapsrett, immateriell rett, IKT-rett, kontraktsrett, rettsforhold vedrørende fast eiendom, samt prosedyre for domstoler og voldgiftsretter.

Gjennom et internasjonalt nettverk er firmaet tilknyttet samarbeidende advokatfirmaer i samtlige EU-land og USA.

Fremstillingen er ikke ment å være en erstatning for juridisk rådgivning, og forfatteren og Advokatfirmaet Seland DA fraskriver seg ethvert ansvar for tap som måtte oppstå som følge av disposisjoner foretatt kun med bakgrunn av dette heftet. Alt innhold i dette temahefte er basert på gjeldende regler pr. 01.04.2009. Det fremheves at reglene kan endre seg etter denne dato.

Som nevnt innledningsvis må valget av selskapsform, og eventuelt "konsernstruktur", vurderes konkret. Det andre artister har gjort passer ikke nødvendigvis for deg!

Seland

Advokatfirmaet Seland DA

Klingenbergt. 7A • Postboks 1938 Vika • N-0125 Oslo
Telefon +47 24 13 43 40 • Telefax +47 24 13 43 41
post@seland-law.no • www.seland-law.no